

του **Δημήτρη Γρηγορόπουλου**

Η νεοφιλελεύθερη λαίλαπα ιδίως στη Νότια Ευρώπη προκάλεσε κρίση ηγεμονίας και αντιπροσώπευσης στο αστικό κομματικό σύστημα. Παραδοσιακά κόμματα κατέρρευσαν ή είδαν τη δύναμή τους να μειώνεται αισθητά (χαρακτηριστικότερη περίπτωση το ΠΑΣΟΚ). Νέες πολιτικές δυνάμεις αναδείχτηκαν απ' την απόγνωση και αποστασιοποίηση εκατομμυρίων πολιτών απ' την καθιερωμένη πολιτική τάξη. Αυτή η εξέλιξη είναι αντιφατική. Χαρακτηρίζεται μεν από ριζοσπαστισμό, αλλά σε αριστερόστροφη και δεξιόστροφη κατεύθυνση. Στην αριστερόστροφη κατεύθυνση εμφανίστηκαν ο ΣΥΡΙΖΑ στην Ελλάδα, οι Podemos (Μπορούμε) στην Ισπανία, που ήδη πρωτεύουν στις δημοσκοπήσεις, μικρότερες ριζοσπαστικές κινήσεις στην Ελλάδα (Αντικαπιταλιστική Αριστερά), στην Ιταλία και την Πορτογαλία. Στον ακροδεξιό χώρο προέκυψε η Χρυσή Αυγή στην Ελλάδα, το Γιόμπικ στην Ουγγαρία, η Ατάκα στη Βουλγαρία, ενισχύθηκε αισθητά το Εθνικό Μέτωπο της Λεπέν στη Γαλλία. Αναδείχτηκαν και νέες πολιτικές δυνάμεις που αποδέχονται τη διαχείριση του συστήματος, χωρίς να έχουν παραδοσιακό αριστερό ή δεξιό χαρακτήρα, όπως το Κίνημα Πέντε Αστέρων στην Ιταλία και το Ποτάμι στη χώρα μας.

Το Podemos δημιουργήθηκε τον περασμένο Γενάρη. Γεννήθηκε απ' το κίνημα των Αγανακτισμένων. Ιδρυτικός πυρήνας του ορισμένοι καθηγητές πανεπιστημίου, με επικεφαλής τον Πάμπλο Ιγκλέσιας. Στις εκλογές του Μάη 2014 πήρε 8% και εξέλεξε πέντε ευρωβουλευτές. Εντάχθηκε στην ΚΕΑ (Κόμμα Ευρωπαϊκής Αριστεράς). Πριν από λίγο καιρό, η δημοσκόπηση το εμφάνισε πρώτο στις προτιμήσεις των Ισπανών με ποσοστό 27%. Ξεπέρασε έτσι τα κόμματα εξουσίας, το νεοφιλελεύθερο Λαϊκό Κόμμα και το σοσιαλδημοκρατικό Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα. Σήμερα το Podemos έχει 208.000 μέλη.

Οι Podemos ισχυρίζονται ότι θέλουν ν' αλλάξουν τις μορφές και το πλαίσιο της πολιτικής και να εφεύρουν νέες πολιτικές διαδικασίες. Αρνούνται την πολιτική των κομματικών γραφειοκρατιών και της παραδοσιακής πολιτικής. Κρίνουν ότι οι πολιτικές διαδικασίες θα πρέπει να είναι ανοιχτές σε όλη την κοινωνία, σε κάθε άτομο που δείχνει ενδιαφέρον να συμμετάσχει. Μόνον έτσι ο κόσμος θα αισθανθεί ότι αποτελεί τμήμα της διαδικασίας και θα έχει την αίσθηση της συμμετοχής του, για να δημιουργήσει μια διαφορετική πολιτική, μια διαφορετική κοινωνία.

Υποστηρίζουν τη διεύρυνση και επέκταση λαϊκών νομοθετικών πρωτοβουλιών σε διάφορα επίπεδα, περιλαμβανομένου και του ευρωπαϊκού. Επιδιώκουν την εκτεταμένη χρήση δεσμευτικών δημοψηφισμάτων. Δεν θέτουν θέμα κατάργησης των αστικών κρατικών και πολιτικών θεσμών και εξόδου απ' την ΕΕ. Επιδιώκουν ουσιαστικά τον εκδημοκρατισμό τους με την εισαγωγή στις πολιτικές διαδικασίες του λαϊκού παράγοντα. Υποθέτουν ότι οι θεσμοί άμεσης δημοκρατίας θα μετασηματίσουν το πολιτικό σύστημα. Ανοιχτό είναι και το θέμα της εναρμόνισης της ολιγάριθμης ηγετικής ομάδας των διανοούμενων και της χαρισματικής ηγετικής προσωπικότητας με τον κινηματικό χαρακτήρα των Podemos. Η συμμετοχική δημοκρατία που προτείνουν δεν φαίνεται ασύμβατη με τη νεοφιλελεύθερη αστική δημοκρατία. Εκτός αν η συμμετοχική δημοκρατία ριζοσπαστικοποιηθεί, οπότε θα τεθεί γενικότερο θέμα εξουσίας.

Στην οικονομία οι Podemos δεν δηλώνουν μαρξιστές ή αντικαπιταλιστές. Το οικονομικό πρόγραμμά τους (αν μπορεί κανείς να μιλήσει για συγκροτημένο πρόγραμμα) είναι αντιφατικό. Είναι μείγμα προοδευτικών και συστημικών στοιχείων, που περιορίζει την ασυδοσία του κεφαλαίου, χωρίς όμως να θίγει τις βάσεις

του με σφαιρικό τρόπο. Δεν προτείνουν εθνικοποιήσεις των στρατηγικών τομέων και πρώτ' απ' όλα αυτών που ιδιωτικοποιήθηκαν με την επέλαση του νεοφιλελευθερισμού. Προωθούν τον δημόσιο έλεγχο (κάτι παρόμοιο με τον δημόσιο έλεγχο των τραπεζών που προτείνει ο ΣΥΡΙΖΑ), ώστε να εξασφαλίζεται μια πλειοψηφική δημόσια συμμετοχή στη διοίκηση, χωρίς όμως να αναιρείται ο ιδιωτικός χαρακτήρας της διοίκησης και της ιδιοκτησίας. Δεν αποκλείουν τις ιδιωτικοποιήσεις, απλώς θέτουν όρο κάθε ιδιωτικοποίηση να γίνεται μέσω δημοψηφίσματος.

Υπογραμμίζουν ότι πρέπει «να ενισχυθεί η οικονομική δημοκρατία με τη διευκόλυνση της συμμετοχής των εργατών στα διοικητικά συμβούλια των εταιρειών». Πρόκειται για παραδοσιακό σοσιαλδημοκρατικό θεσμό, που ο καπιταλισμός τον έχει ενσωματώσει (ΟΔΓ), όπου δεν τον έχει καταργήσει. Αυτός ο ρεφορμιστικός θεσμός δεν έχει σχέση με τον αντικαπιταλιστικό θεσμό του εργατικού ελέγχου στις καπιταλιστικές επιχειρήσεις.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνουν οι Podemos στην αντιμετώπιση της διαφθοράς. Στο πρόγραμμά τους είναι διάχυτη η θέση για διαφθορά στον ιδιωτικό τομέα και διαπλοκή της με τον δημόσιο τομέα. Αναπαράγεται, χωρίς επιστημονική εμβάθυνση, η αυθόρμητη εντύπωση των μαζών ότι τα δεινά τους οφείλονται στη διαφθορά κάποιων ανήθικων καπιταλιστών και δημόσιων λειτουργών και ότι δεν είναι προϊόν του καπιταλισμού καθαυτού. Άρα προωθείται η αντίληψη ότι ο λαός θ' απαλλαγεί απ' τα δεινά του, αν εξασφαλιστεί η διαφάνεια και η έντιμη διαχείριση.

Γενικά, στα άλλα βασικά ζητήματα κινούνται μεταξύ μεταρρυθμισμού και εκσυγχρονισμού. Για την αντιμετώπιση της υψηλότατης ανεργίας στην Ισπανία προτείνουν την ενίσχυση της οικονομίας που βασίζεται στην καινοτομία. Προτείνουν ακόμη την καθιέρωση του 35ωρου και τη συνταξιοδότηση στα 60 χρόνια, τεχνοκρατικά χωρίς σύνδεση με την ταξική πάλη κεφαλαίου - εργασίας.

Για το χρέος, προτείνουν διαγραφή μόνο του παράνομου και απεχθούς τμήματός του και την άμεση αγορά του από την ΕΚΤ. Θεωρούν αναγκαίο τον έλεγχο της ΕΚΤ, ώστε αυτή να έχει κύριο στόχο τη δημιουργία θέσεων εργασίας στο σύνολο της ΕΕ και την πρόληψη κερδοσκοπικών επιθέσεων!

Στο ζήτημα της φορολογίας δεν προωθούν τη γενναία φορολόγηση του κεφαλαίου και ιδιαίτερα του μονοπωλιακού και του χρηματοπιστωτικού. Αρκούνται στην κατάργηση των δυνατοτήτων για φοροαποφυγή που προσφέρουν τα παραθυράκια της νομοθεσίας, στην κατάργηση των φορολογικών παραδείσων στην Ευρώπη (πώς;) και στις αυστηρότερες κυρώσεις για τους φοροφυγάδες.

Προωθούν την ιδέα της εξισορρόπησης της παραγωγικής δραστηριότητας ανάμεσα στα κράτη της ΕΕ. Ωραία ιδέα, ουτοπική όμως αφού προϋποθέτει την εθελούσια αποποίηση απ' τη Γερμανία του ιμπεριαλιστικού της χαρακτήρα... Παρά τον διαφαινόμενο χαρακτήρα των Podemos, επειδή πρόκειται για νεότευκτο σχήμα χρειάζεται περισσότερος χρόνος για πιο ολοκληρωμένες εκτιμήσεις.

Πηγή: ΠΡΙΝ